

فصل ۱

صدور بلیت و صورت وضعیت



واحد یادگیری ۱

شایستگی صدور بلیت و صورت وضعیت

مقدمه

از اولین روزهایی که حمل و نقل مسافر به شیوه نوین (سفر با کشتی و کالسکه) انجام گرفت، افرادی مسئولیت اطمینان یافتن از وجود جا در داخل کشتی و کالسکه و دریافت کرایه از مسافران را بر عهده گرفتند. با توسعه فناوری و پیشرفت صنعت حمل و نقل به صورتی که امروز وجود دارد، شغل صدور و ذخیره بلیت به حرفه‌ای کاملاً تخصصی مبدل شد. افراد شاغل در این حوزه علاوه بر صدور و ذخیره بلیت باید مجموعه‌ای از مدارک متعلق به راننده و وسیله نقلیه را کنترل نموده و صورت وضعیت سرویس را صادر نمایند. فروش بلیت و صدور صورت وضعیت دو فعالیت مستقل از یکدیگر هستند و لزوماً هر دو فعالیت در محل پایانه‌ها و شرکت‌های مسافری انجام نمی‌شود زیرا فروش بلیت می‌تواند به صورت اینترنتی نیز انجام شود. در هر صورت صدور این مدارک به منظور ایمنی و نظم بخشیدن به جابه‌جایی مسافران می‌باشد و شرکت‌های مسافری به دلیل مسئولیتی که در این زمینه دارند، باید این مدارک را کنترل نمایند. فروش بلیت و صدور صورت وضعیت شغلی جذاب است که با انتخاب آن می‌توانید علاوه بر آشنایی با جغرافیا و شبکه راه‌های کشور، شناخت افراد مختلف با فرهنگ‌ها و قومیت‌های متفاوت را تجربه کنید.

آیا تا به حال پی برده‌اید

- صورت وضعیت چیست و چگونه صادر می‌شود؟
- بلیت سفرهای درون شهری چه تفاوتی با بلیت سفرهای برون شهری دارد؟
- راننده اتوبوس باید چه مدارکی داشته باشد؟
- بیمه چیست و چگونه مسافران اتوبوس در سفرهای برون شهری بیمه می‌شوند؟

استاندارد عملکرد

صدور بلیت و انواع صورت وضعیت مسافری برون شهری بر اساس آیین‌نامه‌های مسافری سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای با استفاده از نرم‌افزار

۱- سفر

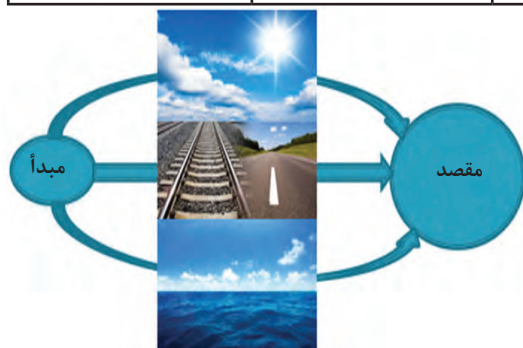


شکل ۱-۱- استفاده از وسایل نقلیه به منظور جابه جایی

مقدمه: انسان موجودی اجتماعی است و باید برای رفع نیازهای خود در کنار دیگران زندگی کند. زندگی جمعی نیازمند سفر کردن است. معمولاً سفر کردن یا با هدف انجام کار و رفع نیازها و یا برای تماشای طبیعت و دیدن شگفتی‌های آفرینش انجام می‌گیرد. در گذشته سفرها به سختی و با مشقت فراوان به وسیله چهارپایانی مانند اسب و شتر انجام می‌شد. ولی امروزه با پیشرفت تکنولوژی شاهد انواع وسایل نقلیه همراه با امکانات هستیم که با کمک آنها سفرهای دور و نزدیک به راحتی امکان‌پذیر شده‌اند؛ با وجود این آیا تا به حال به این موضوع فکر کرده‌اید که سفر چیست؟ چند نوع سفر وجود دارد؟ سیستم‌های حمل و نقل چه مزیتی نسبت به یکدیگر دارند؟

زندگی روزمره انسان با سفر پیوند خورده است و همه ما بخشی از عمر خود را در سفر سپری می‌کنیم؛ برای مثال شما هر روز مسیر خانه تا مدرسه و بالعکس را می‌پیمایید که سفری درون‌شهری محسوب می‌شود. با توجه به مثال، تعداد دیگری از سفرهایی که معمولاً انجام می‌دهید را ذکر کرده و جدول زیر را تکمیل نمایید.

شماره	مبدأ	مقصد	هدف سفر	وسیله نقلیه
۱	خانه	مدرسه	تحصیل علم	سرویس مدرسه
۲				
۳				
۴				



شکل ۲-۱- تعریف سفر

آیا با توجه به مثال‌های بالا و شکل مقابل می‌توانید سفر را تعریف کنید؟

هر گونه جابه‌جایی افراد را از یک نقطه (مبدأ) به نقطه دیگر (مقصد)، که برای انجام دادن کاری (هدف سفر) انجام می‌گیرد، سفر می‌گویند.

۱-۱- سیستم‌های حمل و نقل

به‌طور کلی سیستم‌های حمل و نقل را می‌توان به سه دسته تقسیم‌بندی کرد؛ دسته اول حمل و نقل شخصی است که در آن افراد با استفاده از وسیله نقلیه خود به سفر می‌روند. ضعف اصلی این روش این است که در مقابل تأثیرات ترافیکی که بر سیستم می‌گذارد، جابه‌جایی بالایی ندارد، ولی قابلیت انعطاف نامحدودی دارد و فرد می‌تواند در هر زمان به هر جایی که دارای محدودیت‌های ترافیکی نباشد، سفر کند.

در مقابل حمل و نقل شخصی، با تجمیع سفرها به سیستم حمل و نقل عمومی می‌رسیم. مهم‌ترین ضعف حمل و نقل عمومی در مقایسه با حمل و نقل شخصی راحتی کمتر سفر است؛ هرچند پایین آمدن راحتی سفر به معنای کم شدن مطلوبیت این سیستم نیست و با مشوق‌های دیگر، نظیر قیمت پایین و

سرعت بالا، می‌توان مطلوبیت حمل و نقل عمومی را بالا نگاه داشت. همچنین این سیستم حمل و نقل، انعطاف‌پذیری کمتری نسبت به سیستم حمل و نقل شخصی دارد.

سیستم حمل و نقل عمومی دارای ویژگی‌های زیر است:

- وسیله نقلیه متعلق به مسافر نیست.
- سفر به صورت دسته جمعی انجام می‌شود.


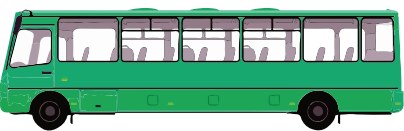

بنابراین اتوبوس‌ها، قطارها، کشتی‌ها و هواپیماهای مسافربری جزو سیستم حمل و نقل عمومی محسوب می‌شوند.

- سومین گروه، سیستم حمل و نقل نیمه‌عمومی است، این سیستم مشابه سیستم حمل و نقل عمومی است اما ظرفیت کمتری دارد، برای مثال مینی‌بوس و ون جزو حمل و نقل نیمه‌عمومی هستند.

با همفکری سایر هم‌کلاسی‌های خود، معایب و مزایای هر کدام از سیستم‌های حمل و نقل عمومی، نیمه‌عمومی و شخصی را نام ببرید، و در جدول زیر یادداشت کنید.

فعالیت ۱



			
حمل و نقل نیمه‌عمومی	حمل و نقل عمومی	حمل و نقل شخصی	
			مزایا
			معایب

۱-۲- مسیر و شیوه‌های سفر

به چگونگی انجام سفر شیوه سفر می‌گویند. شیوه‌های مختلف حمل و نقل را می‌توان براساس مسیر به سه دسته اصلی تقسیم کرد:

- ۱ حمل و نقل زمینی؛
- ۲ حمل و نقل دریایی؛
- ۳ حمل و نقل هوایی.

به‌عنوان مثال شیوه حمل و نقل زمینی شامل ریلی و جاده‌ای است.

از طرف دیگر، سفر براساس مبدأ و مقصد آن به‌صورت زیر تقسیم‌بندی می‌شود:

الف) سفرهای درون‌شهری: سفرهایی که مبدأ و مقصد آنها داخل شهر است.



ب) سفرهای برون‌شهری: که مبدأ یا مقصد آنها خارج شهر است.

ج) سفرهای عبوری: که مبدأ و مقصدشان داخل شهر نیست بلکه برای سفر از محلی به محل دیگر از این شهر عبور می‌کنیم.

در زیر، مهم‌ترین وسایل نقلیه مورد استفاده در سیستم‌های حمل و نقل درون‌شهری و برون‌شهری را ملاحظه می‌کنید.

جدول ۱-۱- وسایل نقلیه مورد استفاده در سیستم زمینی حمل و نقل شهری

وسایل نقلیه	وظایف عمومی	ظرفیت تقریبی
	حمل و نقل شخصی قابل دسترسی برای انجام انواع سفر	۶-۱ نفره برای هر وسیله
	حمل و نقل نیمه عمومی قابل دسترسی یا با برنامه‌ریزی یا قرار قبلی	وسایل نقلیه با ۴-۱ سرنشین
	حمل و نقل عمومی دارای مسیر مشخص با جدول زمانی مشخص و سرعت کم، با میزان توقف‌های متعدد	۷۰-۴۰ نفر در هر اتوبوس
	حمل و نقل عمومی در طول مسیر ثابت با جدول زمانی مشخص با سرعت بیشتر و توقف‌های کمتر	ظرفیت هر اتوبوس بین ۳۰۰-۱۵۰ نفر
	حمل و نقل عمومی با مسیرهای قابل تغییر و منظم که معمولاً با اعلام نیاز انجام می‌شود.	ظرفیت نشستن قابل تغییر که بستگی به طراحی وسیله نقلیه دارد

	۱۲۰-۸۰ نفر در هر واگن و حداکثر ۱۵۰۰۰ نفر در هر ساعت در هر مسیر	وسایل ریلی معمولاً با ۱ یا ۲ واگن در طول مسیر مشخص و طبق برنامه مشخص	ریلی سبک
	ظرفیت هر واگن ۳۰۰-۱۵۰ نفر بسته به نحوه صندلی‌ها و مکان‌های ایستادن تا ۶۰۰۰۰۰ نفر در هر وسیله (قطار)	وسایل نقلیه ریلی سنگین به صورت چند واگنه، با برنامه‌ای ثابت و در مسیری کاملاً جدا شده از محیط اطراف	ریلی سنگین

جدول ۱-۲- انواع وسایل نقلیه مورد استفاده در سیستم زمینی حمل و نقل بین شهری

وسایل نقلیه	وظایف عمومی	دامنه تقریبی ظرفیت
	حمل و نقل شخصی در دسترس برای انجام انواع سفر	همانند وسایل نقلیه شخصی داخل شهری
	حمل و نقل عمومی در مسیرهای مشخص بین شهری و با زمان بندی مشخص	۵۰ - ۲۷ مسافر در هر اتوبوس
	حمل و نقل نیمه عمومی قابل دسترسی یا با برنامه ریزی یا قرار قبلی	وسایل نقلیه با جمع سرنشین ۴-۱ نفر
	ارائه خدمات ریلی به مسافران بین شهری در مسیرهای ثابت، معمولاً با جدول زمانی ثابت	۱۰۰۰-۵۰۰ مسافر در هر قطار بسته به امکانات قطار
	حمل و نقل عمومی در مسیرهای مشخص بین شهری، تورهای گردشگری، بازدیدها و سفرهای گروهی	۲۲-۱۵ مسافر در هر سفر
	حمل و نقل عمومی در مسیرهای مشخص شهری و بین شهری	۱۴ - ۱۰ مسافر در هر سفر
	حمل و نقل نیمه عمومی در مسیرهای مشخص بین شهری، تورهای گردشگری، بازدیدها و سفرهای گروهی	۳۰ - ۱۷ مسافر در هر سفر



- ۱ در شهر محل زندگی شما کدام یک از وسایل نقلیه در سیستم حمل و نقل عمومی برای انجام دادن سفرهای درون‌شهری و برون‌شهری مورد استفاده قرار می‌گیرد؟
- ۲ در مورد آداب سفر در اسلام تحقیق کنید و نتایج آن را در کلاس به بحث بگذارید.

۱-۳- استفاده از اتوبوس در سفرهای بین‌شهری

هرکدام از وسایل نقلیه، حمل و نقل، دارای مزایایی عمومی استفاده کنید، کدام‌یک از وسایل نقلیه مورد نسبت به سایر سیستم‌هاست؛ برای مثال سفر با اتوبوس ارزان‌تر و سفر با هواپیما سریع‌تر است. اگر شما را توضیح دهید. بخواهید در یک سفر بین‌شهری از وسیله حمل و نقل



شکل ۱-۳

امروزه در کشور ما استفاده از اتوبوس برای سفرهای بین‌شهری و درون‌شهری رایج است. مهم‌ترین مزیت‌های استفاده از اتوبوس عبارت‌اند از:

جدول ۱-۳- مزایای اتوبوس

مزیت	شرح
ایمنی	اتوبوس ایمن‌تر از وسیله نقلیه شخصی است.
دسترسی	به دلیل پراکندگی ایستگاه‌های پایانه‌های مسافربری امکان دسترسی به آنها افزایش یافته، امکان پیاده شدن در نقاط نزدیک‌تری نسبت به مقصد نهایی، امکان پذیر شده است.
هزینه اولیه کم	قیمت نسبتاً پایین احداث پایانه‌ها
سوخت کم	اتوبوس از نظر مصرف سوخت بسیار مقرون به صرفه است.
ظرفیت مناسب	با توجه به گنجایش بالای آن امکان جابه‌جا شدن تعداد زیادی از مسافران فراهم می‌شود.



شکل ۴-۱- گیشه فروش بلیت

سالن کنسرت باشد. بلیت درعین حال یک اجازه نامه است، زیرا بدون آن نمی توان از هواپیما، قطار یا اتوبوس استفاده کرد.

۲-۱- انواع بلیت

به جز بلیت های کاغذی که بیشتر در پایانه های مسافری مورد استفاده قرار می گیرد، انواع دیگری از آن نیز وجود دارد. بلیت ها را می توان براساس تعداد سفرها نیز تقسیم بندی کرد.

به نظر شما عکس های بالا مربوط به کدام یک از مراحل سفر با اتوبوس است؟ به منظور اجرای این مرحله فرد باید چه مدارکی به همراه داشته باشد؟ آیا می توانید انواع بلیت را ذکر کنید و مزایای هر کدام را نام ببرید؟

بلیت مدرکی است که نشان می دهد فرد برای ورود به مکانی مبلغی پرداخت کرده است. این مکان می تواند باغ وحش، سالن تئاتر، سینما یا موزه یا

اعتبارسنجی بلیت کاغذی توسط پانچ مکانیکی یا الکترونیکی انجام می شود. بیشترین کاربرد بلیت در ایران مربوط به بلیت های اتوبوس است.



کاغذی

این بلیت شامل یک کارت کاغذی یا پلاستیکی و یک تراشه مغناطیسی است که می تواند توسط کارت خوان گیت، مورد اعتبارسنجی قرار گیرد. بیشترین کاربرد کارت های مغناطیسی در ایران مربوط به کارت های بانکی است.



مغناطیسی

کارت های هوشمند معمولاً به اندازه کارت های عابربانک بوده و شامل یک چیپ کامپیوتری کوچک و آنتن می باشند که میان دو لایه پلاستیکی یا کاغذی قرار گرفته اند. کارت های هوشمند غیرتماسی با عبور از نزدیکی دستگاه کارت خوان خوانده می شوند.



هوشمند

از نظر جنس

انواع بلیت

از نظر تعداد سفر

با هربار خرید بلیت، مسافر تنها می‌تواند یک سفر انجام دهد. عموماً، هربار که سفر انجام می‌شود مسافر مجبور است هزینه آن را پرداخت کند.



تک سفره

فروش یک بلیت برای انجام تعداد مشخصی سفر معمولاً ۲، ۱۰ یا ۲۰ سفر. اغلب، یک تخفیف برای خرید این بلیت در نظر گرفته می‌شود.



دو سفره

به مسافر اجازه می‌دهد تا در یک محدوده زمانی مشخص، تعداد نامحدودی سفر انجام دهد. این نوع بلیت به کسانی که سفرهای متناوب دارند اجازه می‌دهد تا از تخفیف بیشتری نسبت به بلیت‌های تک‌سفره بهره‌مند شوند.

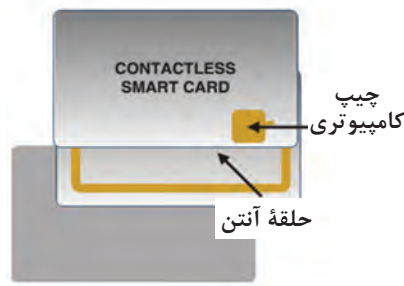


نامحدود

از نظر جنس

انواع بلیت

از نظر تعداد سفر



شکل ۱-۶- دستگاه کارت‌خوان بلیت‌های هوشمند

شکل ۱-۵- بلیت‌های مغناطیسی

۲-۲- قیمت بلیت

قیمت بلیت سفر به عوامل مختلفی بستگی دارد که مهم‌ترین آنها خصوصیات مسافر و سفر می‌باشد. (الف) **خصوصیات مسافر:** شامل جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی (برای مثال سن، توان مالی و...)، وابستگی (برای مثال کارمند سیستم حمل و نقل، دانش‌آموزان، دانشجویان و...)، (ب) **خصوصیات سفر:** که عبارت‌اند از: مسافت سفر، مدت زمان سفر، کیفیت خدمات و سرویس (برای مثال نوع صندلی، پذیرایی و...)، زمان سفر (برای مثال روز هفته، ساعت شلوغی یا عادی و...)،

فعالیت ۳



با مراجعه به ترمینال مسافربری شهر خود فهرستی از قیمت‌ها برای مسیرهای مختلف و در زمان‌های مختلف تهیه و با یکدیگر مقایسه کرده، درباره نتیجه آن در کلاس بحث و گفت و گو کنید.

۲-۳- بلیت اتوبوس برون‌شهری

در بحث سفر برون‌شهری بلیت در واقع قرارداد حمل میان شرکت یا مؤسسه و یک شخص حقیقی است که براساس آن، شرکت یا مؤسسه مکلف به جابه‌جایی مسافر از مبدأ تا مقصد طی یک دوره زمانی مشخص و با وسیله نقلیه معین می‌شود. به همین دلیل بلیت تنها در صورتی معتبر است که توسط شرکت مسافربری و یا نمایندگان آن مهر شود. مسافر در زمان خرید بلیت باید کارت ملی خود را به همراه داشته باشد. در قرارداد مذکور باید مشخصات مسافر (مانند نام و نام خانوادگی، شماره صندلی و ...) ذکر شود، همچنین توضیحاتی (مانند نحوه استرداد و مقدار توشه همراه مسافر و...) آورده می‌شود.

فعالیت ۴



با توجه به عکس زیر، بلیت حاوی چه اطلاعاتی است؟

شماره سرویس	شماره بلیت	شرکت مسافربری	شماره سرویس	شماره بلیت
Service No.	Ticket No.	محل صدور	نام مسافر	نام مسافر
Price	Name	شماره بلیت	مقصد	مقصد
2nd Price	ID No	تاریخ حرکت	تاریخ حرکت	تاریخ حرکت
Tax	From	مقصد	تعداد	تعداد
Insurance	ToZ	ToI	شماره صندلی	شماره صندلی
Specserv	Seat No	Persons	تاریخ صدور	تاریخ صدور
Total	Issue Date & Place	Issuer		

هر شرکت یا مؤسسه باید دارای بلیت مخصوص به خود باشد و فقط نام و نشان ثبتی همان شرکت یا مؤسسه به صورت کاملاً مشهود و مشخص و متمایز از سایر شرکت‌ها و مؤسسات بر روی آن چاپ شود و هر بلیت دارای شماره سریال منحصر به فرد و به صورت مسلسل باشد. شکل و مشخصات بلیت و چگونگی صدور آن به شرح زیر است:

(الف) **حداقل مشخصات بلیت:** شامل نام و نام خانوادگی مسافر، مبدأ و مقصد سفر (در شهرهای مبدأ و مقصد با تعدد پایانه مسافری و مسیرهای چندگانه، ذکر نام و مسیر حرکت الزامی است)، شماره ردیف صندلی، تاریخ و ساعت حرکت و صدور بلیت، مبلغ کرایه (از جمله عوارض و بیمه)، نوع وسیله نقلیه

و نوع خدمات (ویژه یا عادی) است. (ب) **حداقل توضیحات:** شامل نحوه استرداد یا تمدید بلیت، مقدار و نوع توشه معاف از کرایه، میزان پوشش بیمه مسافر در حین سفر، محدودیت زمان رانندگی و ضرورت توقف در زمان و مکان مناسب برای ادای نماز و صرف غذا و همچنین ضرورت پاسخگویی شرکت یا مؤسسه به شکایت مسافران باید در بلیت درج شود. در ضمن شرکت‌ها و مؤسسات باید برای مسیرهای تعیین شده ذیل، بلیت‌هایی با مشخصات و توضیحات کمتر به صورت زیر صادر کنند.

جدول ۱-۴- مشخصات مندرج در بلیت اتوبوس مسیرهای کوتاه

طول مسیر	حداقل مشخصات بلیت	حداقل توضیحات بلیت
کمتر از ۵۰ کیلومتر	مبدأ و مقصد سفر، تاریخ و ساعت حرکت، مبلغ کرایه (مانند بلیت شرکت واحد)	-----
از ۵۰ تا ۱۵۰ کیلومتر	نام و نام خانوادگی مسافر، مبدأ و مقصد سفر، تاریخ و ساعت حرکت، مبلغ کرایه	نحوه استرداد بلیت و میزان پوشش بیمه مسافر

همچنین شرکت‌ها و مؤسسات باید برای مسافران بین‌راهی به تعداد لازم بلیت سفید مهور به مهر شرکت یا مؤسسه و با عبارت «بلیت بین‌راهی» در اختیار رانندگان قرار دهند. رانندگان موظف‌اند برای مسافران مذکور نسبت به صدور بلیت و درج اسم آنان در صورت وضعیت اقدام کنند.

۲-۴- صدور بلیت اتوبوس بین‌شهری

صدور بلیت در پایانه‌های مسافربری به وسیله رایانه و با کمک نرم‌افزارهای ویژه انجام می‌شود. بلیت می‌تواند در پایانه یا خارج از آن و در دفاتر فروش بلیت و یا غیرحضور از طریق اینترنتی نیز صادر گردد. هر چند شرکت‌های مسافربری از نرم‌افزارهای متفاوتی استفاده می‌کنند؛ اما روش استفاده از آنها تا حد زیادی مشابه است. به عنوان نمونه روند صدور بلیت توسط یکی از این نرم‌افزارها آورده شده است.



شکل ۱-۷- ورود به سیستم فروش بلیت

بعد از وارد کردن اطلاعات لازم و تأیید آن، صفحه زیر نمایش داده می‌شود. در این صفحه ۳ زبانه اصلی (اطلاعات روزانه، اطلاعات کلی و گزارشات) وجود دارد. به منظور صدور بلیت باید روی زبانه فروش در سربرگ اطلاعات روزانه کلیک شود.



شکل ۸-۱. انتخاب و ثبت اطلاعات در نرم‌افزار فروش بلیت



شکل ۹-۱- ثبت مشخصات مسافر

- در هنگام صدور بلیت به نکات زیر توجه کنید:
- ممکن انتخاب می‌شود.
- به هنگام صدور بلیت باید به جنسیت افراد توجه شود
- تا از صدور بلیت برای جنسیت‌های مخالف کنار یکدیگر جلوگیری شود.
- چیدمان صندلی‌ها و قیمت سرویس به ترتیب با توجه به نوع وسیله نقلیه و مقصد، به صورت خودکار تعیین می‌شود.
- جاهایی که با ستاره قرمز رنگ مشخص شده‌اند (مانند نام و ...) حتماً باید کامل شوند.
- مشخصات مسیر (زمان حرکت، مبدأ و مقصد و نوع وسیله نقلیه) در مرحله قبل با توجه به گزینه‌های
- گزینه عملیات شامل گزینه‌های: فروش، رزرو، فروش دفاتر، تعویض صندلی، لغو رزرو و فروش رزرو است.
- صدور بلیت برای اطفال کمتر از ۲ سال بدون اختصاص صندلی، رایگان است.
- با اعلام انصراف، جهت استرداد کرایه تا یک ساعت قبل از حرکت ۱۰٪ و بعد از آن ۵۰٪ از کل کرایه کسر خواهد شد.
- بعد از انتخاب موارد بالا و فشردن گزینه ثبت، صفحه بعد نمایش داده می‌شود.



شکل ۱-۱۰- صدور بلیت

بعد از تأیید، بلیت صادر می‌شود. در صورتی که گزینه تأیید و ارسال پیام کوتاه انتخاب شود، پیام کوتاه به مشتری مورد نظر ارسال می‌شود. پس از تکمیل اطلاعات، صندوقدار از طریق پنجره زیر می‌تواند بلیت شخص را چاپ کند و پس از دریافت کرایه، آن را به شخص تحویل دهد.



شکل ۱-۱۱- چاپ بلیت

هنرجویان با حضور در سایت به گروه‌های ۳ نفره تقسیم شده، دو نفر در نقش متصدی و نفر سوم در نقش مسافر ایفای نقش کنند. متصدی باید ضمن کنترل مدارک مسافر، بلیت مسافر را با استفاده از نرم‌افزار صادر کند.

فعالیت
کارگاهی ۱



ارزشیابی مرحله اول

ردیف	مرحله	شرایط آزمون	نتایج مورد انتظار	استاندارد عملکرد	نمره
۱	کنترل مدارک و ثبت مشخصات مسافر و چاپ بلیت	زمان: ۱۵ دقیقه (برای هر هنرجو) در سایت هنرستان رایانه، چاپگر، نرم افزار صدور بلیت در اختیار باشد	- توانایی کنترل مدارک مسافر و صدور بلیت - عدم توانایی در انجام موارد فوق	کنترل مدارک مسافر و صدور بلیت مسافر با استفاده از نرم افزار براساس ضوابط صدور بلیت سازمان راهداری بدون خطا در مدت زمان تعیین شده	۳
				انجام موارد فوق به طور ناقص یا بیشتر از زمان تعیین شده	۲
				عدم انجام موارد فوق	۱

۳- مدارک سفر

مدارک مورد نیاز در بخش مسافری به ۳ گروه تقسیم می شوند.

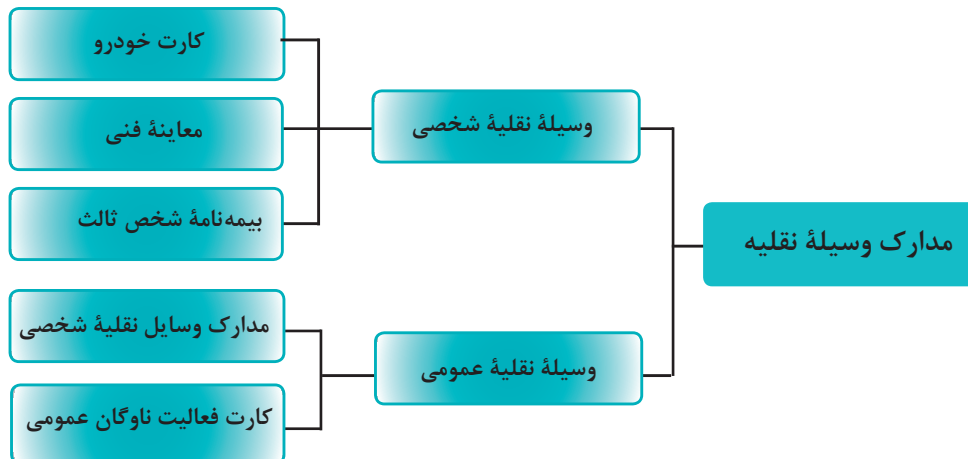
۱- مدارک وسیله نقلیه؛

۲- مدارک راننده؛

۳- صورت وضعیت.

۳-۱- مدارک وسیله نقلیه

وسایل نقلیه باید دارای مدارکی باشند تا بتوان از آنها استفاده کرد. وسایل نقلیه بخش عمومی علاوه بر داشتن مدارک وسایل نقلیه حمل و نقل شخصی باید دارای کارت فعالیت ناوگان عمومی نیز باشند.

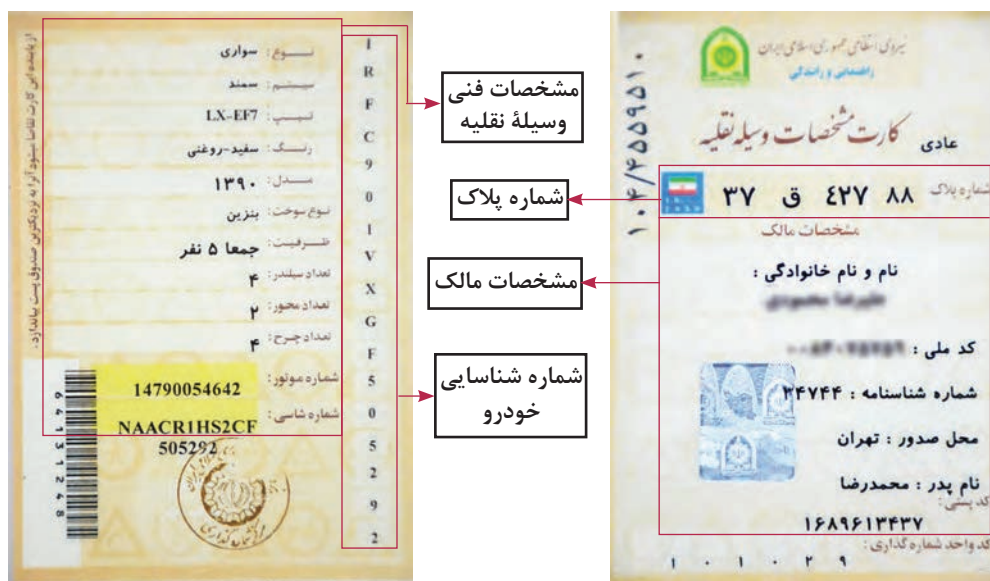


اطلاعات این کارت شامل موارد زیر است:

۳-۲- کارت مشخصات وسیله نقلیه

- این مدرک اساساً توسط دولت‌ها به منظور اطمینان از ثبت همه وسایل نقلیه در سامانه ملی ثبت وسایل نقلیه استفاده می شود.
- شماره پلاک خودرو
- مشخصات فردی مالک وسیله نقلیه
- مشخصات فنی وسیله نقلیه

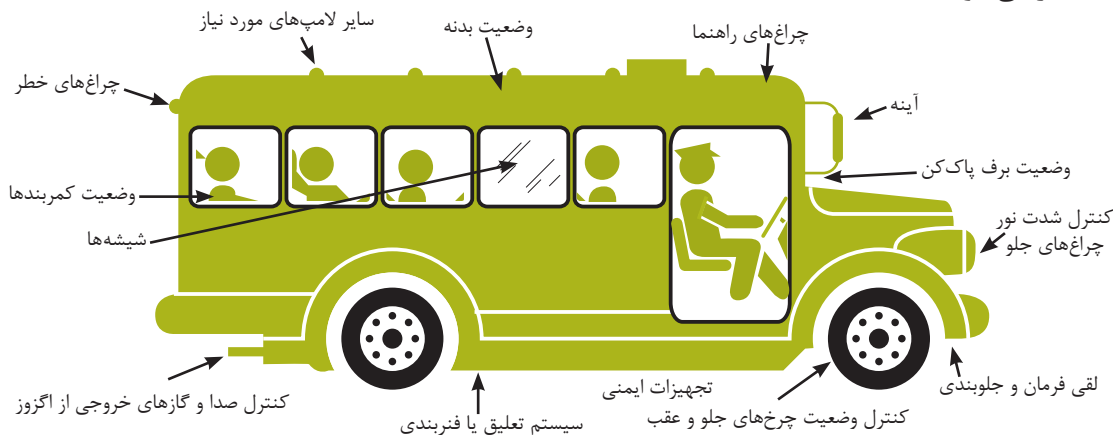
■ شماره شناسایی خودرو (VIN): کدی است که از ترکیب حروف و اعداد مختلف به وجود می‌آید. این کد همانند اثر انگشت که برای هر فرد واحد است و با فرد دیگر یکسان نیست، برای هر وسیله نقلیه نیز منحصر به فرد بوده و هیچ دو وسیله نقلیه‌ای وجود نخواهد داشت که دارای شماره شناسایی یکسانی باشند. این کد حاوی اطلاعاتی از جمله، کشور و کارخانه سازنده وسیله نقلیه، سال ساخت و ... است.



شکل ۱۲-۱. کارت مشخصات وسیله نقلیه

۳-۳- معاینه فنی

معاینه فنی، جواز فنی وسیله نقلیه است. این برگه با هدف کمک به کاهش میزان آلودگی هوا، افزایش ایمنی تردد و در نهایت کاهش خسارات جانی و مالی ناشی از عیوب فنی خودرو، توسط مراکز معاینه فنی خودرو صادر می‌شود.



شکل ۱۳-۱. معاینه فنی اتوبوس

فصل ۱: صدور بلیت و صورت وضعیت

معاینه فنی خودروها عموماً در سه بخش بررسی و کنترل سیستم ایمنی خودرو، بازدید چشمی و اندازه‌گیری آلاینده‌ها با استفاده از روش دستگاهی، صورت می‌پذیرد و با مقادیر مجاز مربوط کنترل می‌شود. معاینه فنی معمولاً در فواصل زمانی مشخص صورت می‌گیرد و بعد از انجام معاینه فنی، برگ معاینه فنی صادر و برچسب معاینه فنی روی شیشه سمت راست چسبانده می‌شود. بر روی این برچسب سال و ماه اعتبار معاینه فنی قابل مشاهده است.



شکل ۱۴-۱- برچسب معاینه فنی

کارت معاینه فنی خودرو	
شماره مسلسل: ۵۵۱۲۰۵۸/سری ب	
مرکز معاینه: مرکز مکانیزه معاینه فنی آشناسان شماره ۶	
تاریخ صدور: ۱۳۹۳/۶/۲۳	
مشخصات مالک خودرو	نام مالک: _____ آدرس: شهران قائم غربی پ ۵۳
مشخصات خودرو	شماره شناسایی خودرو: IRFC131V100804403 رنگ: بر متالیک سیستم: پژو شماره پلاک: ایران ۳۴ - ۱۲۵ ب ۶۳ شماره موتور: ۳۵۶۲۸۲ شماره شناسی: ۸۰۳۳۰۳ کیلومتر در زمان معاینه: ۱۸۴۰۰۰
اعتبار	تاریخ شروع اعتبار: ۱۳۹۳/۶/۲۳ تاریخ پایان اعتبار: ۱۳۹۵/۶/۲۵

شکل ۱۵-۱- کارت معاینه فنی

زمین، تنها مکان زندگی

امام صادق (ع) می‌فرمایند: زندگی جز با سه چیز خوش نمی‌شود: هوای پاک، آب فراوان و گوارا و زمین نرم و سست.

حال سؤال این است چطور می‌توان مخاطرات بهداشتی آلاینده‌های خودرو را کاهش داد؟

در واقع با تعمیر به‌موقع خودرو می‌توان مانع از انتشار گازهای آلاینده در هوا شد. به همین منظور در فواصل معین باید با مراجعه به مراکز معاینه فنی گازهای خروجی از خودرو را کنترل و در صورت لزوم، نسبت به تعمیر خودرو اقدام کرد.

سوزش چشم، تنگی نفس، خس‌خس سینه، خستگی، سردرد، سرفه و حالت تهوع، از علائم و نشانه‌های آلودگی هواست. ازن، دی‌اکسیدکربن، اکسیدهای گوگرد و نیتروژن، سرب، ذرات معلق و ترکیبات سمی، مانند: بنزن و فرمالدئید ترکیباتی هستند که در اثر سوخت خودرو ایجاد شده و هوا را آلوده می‌کنند. بررسی‌ها نشان داده است که تماس با میزان بالای ازن، گوگرد و اکسید نیتروژن با بیماری‌های ریوی و مرگ زودرس ارتباط دارد. ذرات معلق موجود در هوا وارد جریان خون می‌شوند و عملکرد عروق را کاهش می‌دهند. این ذرات ممکن است با آلزایمر هم ارتباط داشته باشند. آلودگی هوا بر سیستم عروقی و گردش خون هم اثر می‌گذارد، به طوری که در انگلستان از هر ۵۰ حمله قلبی یکی با آلودگی هوا ارتباط دارد.



شکل ۱۶-۱- تأثیر آلاینده‌های خودرو بر محیط زیست

۴-۳- بیمه خودرو

بیمه شخص ثالث: شخص ثالث به کلیه افرادی می‌گویند که در هنگام رانندگی ممکن است به آنها صدمه وارد شود. طبق قانون، تمامی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی و ریلی باید وسایل نقلیه خود را در قبال خسارت بدنی و مالی که ممکن است در اثر حوادث جاده‌ای به اشخاص ثالث وارد شود، بیمه نمایند و دارندگان وسایل مزبور مکلف‌اند سند حاکم از انعقاد قرارداد بیمه را هنگام رانندگی همراه داشته باشند. باید در نظر داشت که برای جبران خسارات توسط بیمه، داشتن گواهی متناسب با وسیله نقلیه الزامی

امروزه استفاده از خودرو قسمتی از زندگی می‌باشد به طوری که زمان زیادی را با خودروی خود در حال حرکت از نقطه‌ای به نقطه دیگر هستیم. در نتیجه آمار تصادفات و حوادث رانندگی روز به روز افزایش می‌یابد و مبالغ زیادی جهت خسارت‌های وارده هزینه می‌شود. بیمه خودرو راه‌حلی برای جبران خسارت‌های ناشی از حوادث رانندگی به وسیله نقلیه، سرنشینان آن و اشخاص ثالث است؛ بنابراین بیمه‌های اتومبیل را می‌توان به سه گروه تقسیم کرد:

فصل ۱: صدور بلیت و صورت وضعیت

بنابراین تعهدات بیمه شخص ثالث و حوادث راننده به سه بخش تقسیم می‌شود:

الف) بدنی: منظور از خسارت بدنی، هر نوع دیه ناشی از صدمه، شکستگی، نقص عضو، از کارافتادگی (جزئی یا کلی - موقت یا دائم) یا دیه فوت شخص ثالث است و حداکثر مقدار تعهد آن (به ازای هر نفر) معادل دیه یک مرد مسلمان است.

ب) مالی: منظور از خسارت مالی، زیان‌هایی است که به سبب حوادث رانندگی به اموال شخص ثالث وارد می‌شود.

ج) حوادث راننده: خسارات وارد به راننده وسیله نقلیه مقصر که شامل فوت، نقص عضو و از کارافتادگی است.

می‌باشد. همچنین همواره مسئولیت جبران خسارت به عهده وسیله نقلیه مسبب حادثه می‌باشد و خسارت از محل بیمه‌نامه آن پرداخت می‌گردد.

بیمه حوادث راننده (سرنشین): از آنجا که طبق قانون بیمه شخص ثالث، راننده، مقصر حادثه، شخص ثالث محسوب نمی‌گردد بنابراین خسارتی از محل بیمه‌نامه شخص ثالث به فرد مذکور تعلق نمی‌گیرد. در این گونه موارد گرامت جانی و بدنی وارد به او از محل تعهدات حوادث راننده قابل جبران است. لازم به ذکر است که عموماً تعهدات حوادث راننده اجباری نمی‌باشد هرچند بیشتر مواقع همراه با بیمه‌نامه شخص ثالث و در یک کارت بیمه‌نامه عرضه می‌گردد و نیازی به خرید بیمه‌نامه جداگانه نیست.

شکل ۱۷-۱- بیمه‌نامه شخص ثالث

دریافت می‌کنند. این مبلغ براساس میزان تعهدات بیمه (جانی، مالی و حوادث راننده)، مدت بیمه،

شرکت‌های بیمه برای ارائه خدمات و صدور بیمه‌نامه، مبلغی را به‌عنوان حق بیمه، از شخص بیمه‌گزار



شکل ۱۹-۱. کارت فعالیت ناوگان عمومی

کارت هوشمند ناوگان، مجوز فعالیت ناوگان در بخش بین شهری است. این کارت با ضریب ایمنی بالا، امکان ذخیره سازی اطلاعات، ادغام اطلاعات کارت با سایر سیستم های اطلاعاتی و جلوگیری از صدور کارت های تقلبی را فراهم می آورد و موجب تسهیل در فرایند صدور صورت وضعیت می شود. همچنین از آنجایی که پلاک ماشین تغییر می کند، کارت هوشمند، مختص شماره شناسایی خودرو است.

۳-۶ ثبت مشخصات وسیله نقلیه

بعد از کنترل مدارک راننده به منظور صدور

صورت وضعیت (در ادامه توضیح داده خواهد شد) باید مشخصات راننده را ثبت کرد. بدین منظور پس از ورود به نرم افزار صدور بلیت و صورت وضعیت، از سربرگ اطلاعات کلی، گزینه اتوکار را انتخاب کرده و در پنجره مزبور روی گزینه جدید کلیک شود. سپس کادر کارت هوشمند را کامل نموده و روی استعمال کارت کلیک شود. در صورتی که کارت هوشمند، معتبر باشد سایر جاها به صورت خودکار توسط نرم افزار کامل می شوند. شکل زیر مشخصات یک اتوکار بعد از استعمال را نشان می دهد.



شکل ۲۰-۱. ثبت مشخصات ماشین

همان گونه که مشاهده می‌کنید، تاریخ بازدید فنی و بیمه شخص ثالث اتوکار مزبور گذشته است. بعد از استعلام بر روی گزینه ثبت کلیک نمایید.

هنرجویان با مراجعه به سایت <http://smartcard.rmto.ir> و در قسمت استعلام کارت وسیله نقلیه، صحت کارت هوشمند وسیله نقلیه را کنترل کنند.

فعالیت
کارگاهی ۲



هنرجویان با حضور در کارگاه به گروه‌های ۳ نفره تقسیم شده، دو نفر در نقش متصدی و نفر سوم در نقش راننده ایفای نقش می‌کنند. متصدی باید ضمن دریافت کارت‌های وسیله نقلیه، آنها را کنترل نموده و مشخصات راننده را ثبت کند.

فعالیت
کارگاهی ۳



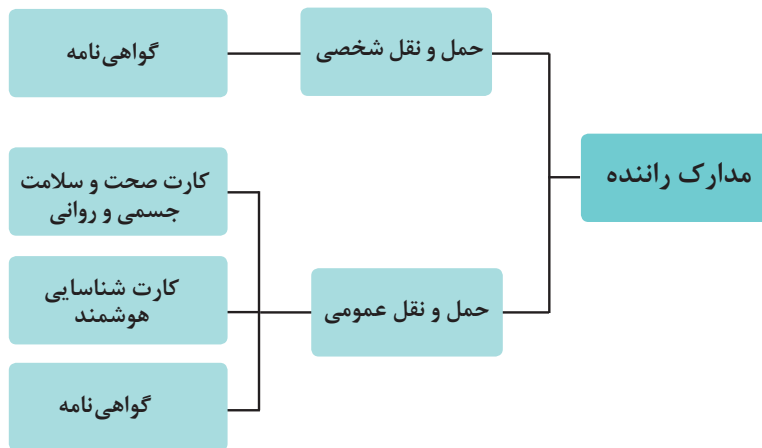
ارزشیابی مرحله دوم

ردیف	مرحله	شرایط آزمون	نتایج مورد انتظار	استاندارد عملکرد	نمره
۱	کنترل مدارک و ثبت مشخصات وسیله نقلیه	زمان: ۱۵ دقیقه (برای هر هنرجو) در سایت هنرستان رایانه، چاپگر، نرم افزار صدور بلیت و صورت وضعیت در اختیار باشد	- توانایی کنترل مدارک وسیله نقلیه و ثبت مشخصات - عدم توانایی در انجام موارد فوق	کنترل مدارک وسیله نقلیه و تعیین کفایت و اعتبار مدارک و ثبت مشخصات در نرم افزار براساس دستورالعمل بدون خطا در زمان تعیین شده	۳
				کنترل مدارک وسیله نقلیه و تعیین کفایت و اعتبار مدارک و ثبت مشخصات در نرم افزار براساس دستورالعمل ناقص یا بیشتر از زمان تعیین شده	۲
				قادر به انجام موارد فوق نباشد.	۱

۴- مدارک راننده

با افزایش تعداد وسایل نقلیه، روز به روز بر اهمیت ایمنی جابه‌جایی و رفتار راننده افزوده شده است. در این میان از آنجا که رانندگان وسایل نقلیه عمومی بیشتر در معرض حوادث رانندگی قرار دارند، سلامت و رفتار آنها حین رانندگی باید به طور مستمر بررسی شود. اما چگونه می‌توان صلاحیت حرفه‌ای و سلامت راننده را کنترل نمود؟

به منظور اطمینان از سلامت و صلاحیت راننده و همچنین ضابطه‌مند کردن حمل و نقل عمومی، رانندگان بخش مسافربری باید علاوه بر مدارک عمومی از قبیل گواهی نامه (که برای هر راننده اعم از اینکه در بخش حمل و نقل عمومی و یا شخصی فعالیت می‌کند الزامی است) باید مدارک صفحه بعد را نیز دارا باشند.



۱-۴- گواهی نامه

تنها با پیروی از قوانین ترافیکی و شناخت علائم راهنمایی و رانندگی، می توان در شرایط مختلف، رانندگی ایمن همراه با آسودگی خاطر داشت. به همین دلیل برای رانندگی با وسایل نقلیه مختلف، راننده موظف است تا گواهی نامه معتبر و مناسب همراه داشته باشد.

گواهی نامه رانندگی، در واقع مدرک رسمی نشان دهنده صلاحیت فرد برای رانندگی با یک یا چند نوع وسیله نقلیه موتوری است. انواع مختلف گواهی نامه وجود دارد و برای رانندگی با هر وسیله نقلیه باید گواهی نامه متناسب با آن را دریافت کرد. در جدول صفحه بعد انواع گواهی نامه آورده شده است:



وضعیت	تاریخ اولین صدور گواهی نامه	نوع وسیله نقلیه	نوع گواهی نامه
		موتورسیکلت با حجم موتور تا حداکثر ۲۰۰ سی سی و بیش از ۲۰۰ سی سی گذشت ۳ سال از اخذ گواهی نامه و داشتن ۳۳ سال تمام	موتورسیکلت
مجاز	۱۳۷۴/۰۹/۲۲	خودروهای سواری تا حداکثر ۹ نفر و وانت تا حداکثر ۲/۵ تن (شخصی)	پایه سوم
مجاز	۱۳۷۴/۰۹/۲۲	خودروهای باربری تا حداکثر ۶ تن و خودروهای مسافری تا حداکثر ۲۶ نفر و خودروهای خدماتی	پایه دوم
مجاز	۱۳۷۴/۰۹/۲۲	خودروهای باربری بیش از ۶ تن و خودروهای مسافری بیش از ۲۶ نفر	پایه یکم
		ویژه	
		گروه خون	B+

شکل ۱-۲۱- گواهی نامه

جدول ۱-۵- انواع گواهی نامه

نوع گواهی نامه	گواهی نامه پیش نیاز	شرایط سنی	ویژگی خودرو
موتورسیکلت	۱۸ سال تمام	انواع موتورسیکلت
پایه سوم	۱۸ سال تمام	وسایل نقلیه موتوری با حداکثر مجموع وزن و ظرفیت بار ۳/۵ تن و یا برای حمل حداکثر ۹ نفر سرنشین با احتساب راننده
پایه دوم	پایه سوم	۲۳ سال تمام	وسایل نقلیه موتوری با حداکثر مجموع وزن و ظرفیت بار ۶ تن و یا برای حمل حداکثر ۲۶ نفر سرنشین با احتساب راننده
پایه یکم	پایه دوم	۲۵ سال تمام	وسایل نقلیه موتوری با حداکثر مجموع وزن و ظرفیت بار بیش از ۶ تن یا برای حمل حداکثر ۲۶ نفر سرنشین با احتساب راننده
ویژه	۲۰ سال تمام	انواع وسیله نقلیه عمرانی، صنعتی، کشاورزی و کارگاهی

مدت اعتبار انواع گواهی نامه رانندگی ۱۰ سال است و پس از پایان اعتبار آن و در صورت احراز سلامت جسمی و روانی، برای دوره‌های بعد تجدید می‌شود. افرادی که سن آنها بیش از هفتاد سال تمام باشد، مکلف‌اند هر پنج سال یک‌بار جهت احراز سلامت جسمی و روانی و در صورت لزوم، تعویض گواهی نامه

متناسب با شرایط جسمی و روانی خود به راهنمایی و رانندگی مراجعه نمایند.

۲-۴- کارت صحت و سلامت جسمی و روانی

تصویر صفحه بعد مربوط به کارت سلامت یک راننده است. به نظر شما اهمیت کارت سلامت برای رانندگان چیست؟



شکل ۲۲-۱. کارت صحت و سلامت جسمی و روحی

الف) رانندگان بالای ۴۰ سال
 ب) رانندگان مبتلا به بیماری‌های مزمن غیرواگیر
 مانند: دیابت، اختلالات کلیوی و ...
 همچنین رانندگانی که تصادف منجر به فوت داشته باشند، کارت سلامت آنها فاقد اعتبار می‌شود و سلامت شغلی آنها باید مجدداً توسط مراکز تخصصی پزشکی بررسی شود.

کارت سلامت مدرکی برای تعیین صلاحیت جسمی و روانی رانندگان حمل و نقل عمومی برون‌شهری و روستایی است. تمامی رانندگان بخش حمل و نقل عمومی باید از طریق مراجع ذی‌ربط (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) نسبت به دریافت این کارت اقدام کنند. معاینات پزشکی برای صدور کارت سلامت رانندگان هر دو سال یک‌بار انجام می‌گیرد، جز در مورد این افراد که باید معاینات سالانه انجام گیرد:

چرا بعضی از رانندگان باید در فواصل زمانی کوتاه‌تری کارت صحت و سلامت خود را تمدید کنند؟

فعالیت ۵



۳-۴. کارت فعالیت راننده

IT توسط سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای صادر می‌شود و هرگونه فعالیت رانندگان کامیون، اتوبوس، مینی‌بوس و سواری کرایه جهت جابه‌جایی بار و مسافر در حمل و نقل عمومی جاده‌ای بدون داشتن کارت مذکور ممنوع است.

کارت فعالیت، مدرک شناسایی رانندگان فعال در بخش حمل و نقل جاده‌ای برون‌شهری کشور اعم از مسافری و باری و در واقع به منزله شناسنامه فعالیت راننده در بخش حمل و نقل عمومی است. این کارت با استفاده از فناوری‌های جدید و تکنولوژی



شکل ۲۳-۱. کارت فعالیت راننده

همان طور که گفته شد، کارت هوشمند حمل و نقل مسافری و باری به صورت جداگانه صادر می‌شود و یک راننده حداکثر ۲ بار می‌تواند از حمل و نقل مسافری به باری و بالعکس تغییر شغل دهد.

۴-۴- مدت کار

در صنعت حمل و نقل جاده‌ای فشار زیادی روی راننده است تا مسافران را به موقع به مقصد برساند؛ بنابراین آنها اغلب با وجود خستگی، به رانندگی ادامه می‌دهند و این موضوع سبب بروز تصادفات زیادی می‌شود. به نظر شما چگونه می‌توان مانع رانندگی بیش از حد آنها شد؟



شکل ۲۴-۱- خستگی عامل تصادف

رانندگی اتوبوس و مینی‌بوس بیش از ۹ ساعت در یک شبانه‌روز برای هر راننده ممنوع است و شرکت‌ها و مؤسسات حمل و نقل مسافر موظف‌اند برای مسافرت‌هایی که مستلزم بیش از ۹ ساعت رانندگی با سرعت مجاز در یک شبانه‌روز است، راننده کمکی پیش‌بینی کنند.

فاصله تهران تا جیرفت حدوداً ۱۲۱۲ کیلومتر است. با فرض اینکه بخواهیم به طور میانگین با سرعت ۷۵ کیلومتر بر ساعت حرکت کنیم، این اتوبوس حداقل به چند راننده احتیاج دارد؟ (فرض نمایید در طول مسیر، اتوبوس ۲ دفعه و هر دفعه ۲۰ دقیقه توقف کرده است.)

فعالیت ۶



کدام یک از موارد زیر صحیح و کدام اشتباه است؟

فعالیت ۷



نادرست	درست	
		یک راننده پایه سوم می‌تواند موتورسیکلت را براند.
		یک فرد بالای ۲۰ سال می‌تواند راننده مینی‌بوس باشد.
		برای دریافت گواهی‌نامه پایه یکم ابتدا باید گواهی‌نامه پایه سوم گرفت.
		یک راننده اتوبوس می‌تواند فاصله زاهدان تا تبریز را در طول ۷ شبانه‌روز بپیماید.
		برای دریافت کارت هوشمند، راننده باید تنها دارای گواهی‌نامه باشد.
		مرجع صدور کارت هوشمند راننده، راهنمایی و رانندگی است.
		تنها، داشتن گواهی‌نامه پایه یکم برای رانندگی اتوبوس کافی است.

۴-۵- ثبت مشخصات راننده

مشابه وسیله نقلیه، مشخصات راننده نیز پس از کنترل مدارک او باید ثبت شود. بدین منظور با ورود به نرم افزار صدور بلیت و صورت وضعیت، از سربرگ اطلاعات کلی، گزینه رانندگان را انتخاب کرده و در پنجره مزبور روی جدید کلیک شود. سپس پس از تکمیل کادر شماره کارت هوشمند، روی استعمال

کارت کلیک شود. در صورتی که کارت هوشمند، معتبر باشد سایر قسمت‌ها به صورت خودکار توسط نرم افزار کامل می‌شود و تنها باید تاریخ کارت سلامت وارد شود. شکل زیر مشخصات یک راننده بعد از استعمال کارت وی را نشان می‌دهد. بعد از استعمال به روی گزینه ثبت، کلیک شود.

شکل ۲۵-۱- ثبت مشخصات راننده

هنرجویان با مراجعه به سایت <http://smartcard.rmtc.ir> و در قسمت استعمال کارت سلامت راننده و کارت هوشمند راننده، صحت این دو کارت را کنترل نمایند.

فعالیت
کارگاهی ۴



هنرجویان با حضور در کارگاه به گروه‌های ۳ نفره تقسیم شده، دو نفر در نقش متصدی و نفر سوم در نقش راننده ایفای نقش کنند، متصدی باید ضمن دریافت کارت‌های راننده آنها را کنترل نماید.

فعالیت
کارگاهی ۵



ردیف	مرحله	شرایط آزمون	نتایج مورد انتظار	استاندارد عملکرد	نمره
۱	کنترل مدارک و ثبت مشخصات راننده	زمان: ۱۵ دقیقه (برای هر هنرجو) در سایت هنرستان رایانه، چاپگر، نرم افزار صدور بلیت و صورت وضعیت در اختیار باشد	- توانایی کنترل مدارک راننده و ثبت مشخصات - عدم توانایی در انجام موارد فوق	کنترل مدارک راننده و تعیین صلاحیت راننده براساس اعتبار مدارک و دستورالعمل و ثبت مشخصات در نرم افزار بدون خطا در زمان تعیین شده	۳
				انجام موارد فوق به طور ناقص یا بیشتر از زمان تعیین شده	۲
				انجام موارد فوق بدون توجه به آداب معاشرت	۱

۵- صورت وضعیت

شهرک‌ها، شرکت‌ها، کارخانه‌ها و روستاهای اطراف آن فعالیت می‌کنند.

۱-۵- اطلاعات مندرج در صورت وضعیت

صورت وضعیت معمولاً شامل ۳ برگ می‌باشد که یک برگ متعلق به شرکت مسافربری، دیگری به سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای (این برگ به دو قسمت مجزا تفکیک می‌شود) تعلق دارد و برگ آخر مربوط به شهرداری و بیمه (این برگ نیز به دو قسمت مجزا تفکیک می‌شود) می‌باشد. روی هر نسخه صورت وضعیت با خط قرمز ذکر شده است که باید به کدام سازمان و یا شخص تحویل داده شود. اطلاعات مندرج در صورت وضعیت به شرح زیر است:

■ **مشخصات رانندگان:** از قبیل نام و نام خانوادگی، شماره و محل صدور گواهی نامه و...

■ **مشخصات وسیله نقلیه:** از قبیل شماره پلاک، نوع اتوبوس، ظرفیت و...

■ **اطلاعات مسافرین:** شماره صندلی، نام و نام خانوادگی، شماره بلیت و مبلغ کرایه.

■ **سرویس:** مبدأ حرکت، ساعت حرکت، مقصد، و...

■ **اطلاعات شرکت مسافربری:** از قبیل نام شرکت، کد فعالیت و...

ارگان‌های مختلف مانند شهرداری‌ها، بیمه، سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای در حمل و نقل مسافر نقش دارند و هریک به اطلاعاتی درباره حمل و نقل مسافر احتیاج دارند، برای مثال بیمه‌ها به تعداد و نام مسافران و رانندگان وسیله نقلیه احتیاج دارند. اما سازمان‌ها چگونه این اطلاعات را دریافت می‌کنند؟ بدین‌منظور از فرمی به نام صورت وضعیت استفاده می‌شود. طرح این فرم توسط وزارت راه و شهرسازی تهیه و از طریق وزارت امور اقتصادی و دارایی چاپ می‌شود و پس از وصول حق تمبر برای حمل و نقل مسافربری مورد استفاده قرار می‌گیرد و چنانچه رانندگان بدون داشتن صورت وضعیت نسبت به جابه‌جایی مسافر اقدام کنند و یا مسافر همراه آنان با مشخصات مسافری که در صورت وضعیت قید شده مطابقت نداشته باشد، عمل آنها تخلف محسوب می‌شود.

شایان ذکر است که موارد زیر مشمول صدور و استفاده از اوراق صورت وضعیت مسافربری نیستند:

الف) وسایل نقلیه عمومی مسافربری که تحت مالکیت یا نظارت شهرداری در حریم آن شهر فعالیت می‌کنند.
ب) وسایل نقلیه عمومی مسافربری که تحت مالکیت یا نظارت شهرداری‌ها در مسیر بین یک شهر با شهرها،

■ خلاصه گزارش مالی سفر: تعداد مسافران، کل کرایه، کرایه توشه اضافی، عوارض شهرداری و...

هر صورت وضعیت حاوی اطلاعات رانندگان، مسافران و... می‌باشد. با توجه به شکل ۱-۲۶ اطلاعات کامل مندرج در صورت وضعیت را در جدول زیر یادداشت کنید.

فعالیت ۸



	رانندگان
	وسیله نقلیه
	مسافران
	سرویس
	شرکت مسافری
	گزارش مالی

اطلاعات موجود در نسخه‌های مختلف (مربوط به سازمان‌ها و اشخاص مختلف) صورت وضعیت مشابه نمی‌باشد و در هر کدام تنها اطلاعات مورد نیاز آن سازمان درج می‌شود. به عنوان مثال در نسخه مربوط به سازمان راهداری از ذکر مشخصات مسافران و گزارش مالی خودداری می‌شود.

لازم به ذکر است که هر صورت وضعیت دارای یک شماره و سری متعلق به خود است که بر روی تمام نسخه‌ها قابل مشاهده است.

همچنین صورت وضعیت دارای انواع مختلف است که عبارت‌اند از:

- صورت وضعیت مخصوص اتوبوس مسافری جاده‌ای داخلی (شکل ۱-۲۶)
- صورت وضعیت مخصوص مینی‌بوس و سواری جاده‌ای بین‌المللی
- صورت وضعیت مخصوص اتوبوس مسافری جاده‌ای داخلی (شکل ۱-۲۷)

در قسمت بالای هر صورت وضعیت، مورد استفاده آن آورده شده است. مهم‌ترین تفاوت انواع صورت وضعیت، در تعداد کادرهای مربوط به نام مسافران و رانندگان می‌باشد. به عنوان مثال در صورت وضعیت اتوبوس مسافری جاده‌ای داخلی، تعداد مسافران ۶۰ و تعداد رانندگان ۳ نفر بوده، اما در صورت وضعیت مینی‌بوس و سواری این تعداد به ترتیب ۲۱ و ۱ نفر می‌باشد و در صورت وضعیت درستی تنها به ذکر مشخصات رانندگان و مفاد قرارداد بسنده می‌شود.

۱۲۳۴۵۶

وزارت راه و شهر سازی
سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای
صورت وضعیت مسافری جاده ای داخلی (مخصوص اتوبوس)

استان
تاریخ حرکت مبدأ
ساعت حرکت مقصد

کد رهگیری

نام و نام خانوادگی راننده اول	ساکن استان	شماره گواهینامه	کد ملی راننده	شماره کارت هوشمند راننده	شماره بیمه راننده
نام و نام خانوادگی راننده دوم	ساکن استان	شماره گواهینامه	کد ملی راننده	شماره کارت هوشمند راننده	شماره بیمه راننده
نام و نام خانوادگی راننده سوم	ساکن استان	شماره گواهینامه	کد ملی راننده	شماره کارت هوشمند راننده	شماره بیمه راننده

مشخصات میهماندار: نام نام خانوادگی کد ملی شماره پلاک سری پلاک محل شماره گذاری نوع اتوبوس
ظرفیت نفر شماره بیمه نامه شخص ثالث و تاریخ انقضاء شماره کارت هوشمند ناوگان تعداد مسافر نفر کل مبلغ کرایه ریال توشه اضافی ریال
مجموع مبلغ نرخ پایه ریال کمیسیون ریال عوارض شهرداری ریال بیمه سرشین ریال

مهر و امضاء راننده اول	مهر و امضاء راننده دوم	مهر و امضاء راننده سوم	مهر و امضاء مدیر فنی	مهر و امضاء شرکت یا موسسه مسافری
تاریخ صدور				

مخصوص شرکت یا موسسه حمل و نقل مسافری

۱۲۳۴۵۶

وزارت راه و شهر سازی
سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای
صورت وضعیت مسافری جاده ای داخلی (مخصوص اتوبوس)

استان
تاریخ حرکت مبدأ
ساعت حرکت مقصد

کد رهگیری

نام و نام خانوادگی راننده اول	ساکن استان	شماره گواهینامه	کد ملی راننده	شماره کارت هوشمند ناوگان	ظرفیت مسافر نفر
نام و نام خانوادگی راننده دوم	ساکن استان	شماره گواهینامه	کد ملی راننده	شماره کارت هوشمند راننده	
نام و نام خانوادگی راننده سوم	ساکن استان	شماره گواهینامه	کد ملی راننده	شماره کارت هوشمند راننده	

مشخصات مبدأ و مقصد: مبدأ حرکت ساعت حرکت مقصد ۱ مقصد ۲ مقصد ۳ نام و کد شرکت طرف قرارداد در مقصد
مشخصات اتوبوس: شماره پلاک سری پلاک محل شماره گذاری نوع اتوبوس شماره کارت هوشمند ناوگان ظرفیت مسافر نفر

مشخصات میهماندار: نام نام خانوادگی کد ملی شماره پلاک سری پلاک محل شماره گذاری نوع اتوبوس شماره کارت هوشمند ناوگان ظرفیت مسافر نفر

ردیف	نام و نام خانوادگی مسافر	کد ملی	نام و نام خانوادگی مسافر	کد ملی	نام و نام خانوادگی مسافر	کد ملی	نام و نام خانوادگی مسافر	کد ملی
۱		۱۶		۳۱		۴۶		۴۶
۲		۱۷		۳۲		۴۷		۴۷
۳		۱۸		۳۳		۴۸		۴۸
۴		۱۹		۳۴		۴۹		۴۹
۵		۲۰		۳۵		۵۰		۵۰
۶		۲۱		۳۶		۵۱		۵۱
۷		۲۲		۳۷		۵۲		۵۲
۸		۲۳		۳۸		۵۳		۵۳
۹		۲۴		۳۹		۵۴		۵۴
۱۰		۲۵		۴۰		۵۵		۵۵
۱۱		۲۶		۴۱		۵۶		۵۶
۱۲		۲۷		۴۲		۵۷		۵۷
۱۳		۲۸		۴۳		۵۸		۵۸
۱۴		۲۹		۴۴		۵۹		۵۹
۱۵		۳۰		۴۵		۶۰		۶۰

گواهی می نماید که برای نفر مسافر به شرح فوق بلیت صادر گردیده و کل کرایه ریال توشه اضافی ریال دریافت شد.
مجموع مبلغ نرخ پایه ریال کمیسیون ریال عوارض شهرداری ریال بیمه سرشین ریال و خالص پرداختی به راننده ریال می باشد.
مهر و امضاء راننده اول مهر و امضاء راننده دوم مهر و امضاء راننده سوم مهر و امضاء مدیر فنی مهر و امضاء شرکت یا موسسه مسافری
تاریخ صدور

مخصوص شرکت یا موسسه حمل و نقل مسافری

۱۲۳۴۵۶

وزارت راه و شهر سازی
سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای

استان
تاریخ حرکت مبدأ
ساعت حرکت مقصد

صورت وضعیت مسافری جاده ای داخلی (مخصوص مینی بوس / سواری)

کد رهگیری

مخصوص شرکت یا موسسه حمل و نقل مسافربری

نام و نام خانوادگی راننده ساکن استان شماره گواهینامه کد ملی راننده شماره کارت هوشمند راننده شماره بیمه راننده

شماره پلاک سری پلاک محل شماره گذاری نوع وسیله نقلیه ظرفیت شماره بیمه نامه شخص ثالث و تاریخ انقضاء شماره کارت هوشمند توکان

تعداد مسافر نفر توشه اضافی ریال کل مبلغ کرایه ریال مواصلات شهرداری ریال بیمه سرنشین ریال

مجموع مبلغ نرخ پایه ریال کمیسیون ریال مشخصات صادر کننده شرکت / موسسه

کد فعالیت واقع در شهر استان تلفن تاریخ صدور

مهر و امضاء راننده مهر و امضاء مدیر فنی مهر و امضاء شرکت یا موسسه مسافربری

۱۲۳۴۵۶

وزارت راه و شهر سازی
سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای

با تمبر
دو هزار و پانصد
ریالی در نسخه
اول

صورت وضعیت مسافری جاده ای داخلی (مخصوص مینی بوس / سواری) تاریخ حرکت استان

کد رهگیری

نام و نام خانوادگی راننده ساکن استان شماره گواهینامه کد ملی راننده شماره کارت هوشمند راننده شماره بیمه راننده

شماره پلاک سری پلاک محل شماره گذاری نوع وسیله نقلیه ظرفیت شماره بیمه نامه شخص ثالث و تاریخ انقضاء شماره کارت هوشمند توکان

مشخصات مبدأ و مقصد : مبدأ حرکت ساعت حرکت مقصد ۱ مقصد ۲ مقصد ۳ نام و کد شرکت طرف قرارداد در مقصد

مشخصات صادر کننده شرکت / موسسه کد فعالیت واقع در شهر استان تلفن

شماره صندلی	نام و نام خانوادگی مسافر	شماره صندلی	نام و نام خانوادگی مسافر	شماره صندلی	نام و نام خانوادگی مسافر
۱		۱۲			
۲		۱۳			
۳		۱۴			
۴		۱۵			
۵		۱۶			
۶		۱۷			
۷		۱۸			
۸		۱۹			
۹		۲۰			
۱۰		۲۱			
۱۱		۲۲			
		۲۳			
		۲۴			
		۲۵			
		۲۶			
		۲۷			
		۲۸			
		۲۹			
		۳۰			
		۳۱			
		۳۲			
		۳۳			
		۳۴			

گواهی می نماید که رای نفر مسافر نرخ لوق بلیت صادر گردیده و کل کرایه ریال توشه اضافی ریال دریافت شد.
مجموع مبلغ نرخ پایه ریال کمیسیون ریال مواصلات شهرداری ریال بیمه سرنشین ریال و خالص پرداختی به راننده ریال می باشد.

۲-۵- صدور صورت وضعیت

تکمیل صورت وضعیت توسط رایانه انجام می‌شود، بدین منظور ابتدا باید مشخصات سفر، رانندگان و ماشین را ثبت و بلیت را صادر کرده و در مرحله نهایی، صورت وضعیت را صادر کرد. همان‌گونه که قبلاً ذکر شد، این مراحل توسط نرم‌افزار صدور بلیت و صورت وضعیت انجام می‌شود. شرکت‌های مسافربری مختلف، از نرم‌افزارهای متفاوتی استفاده می‌کنند، ولی فرایند ذکر شده در نرم‌افزارها تا حدود زیادی مشابه است. در ذیل به‌عنوان نمونه، روش انجام این فرایند توسط یکی از نرم‌افزارها توضیح داده شده است.

۱-۲-۵- ثبت سرویس

چگونگی ثبت مشخصات رانندگان، وسیله نقلیه و صدور بلیت قبلاً توضیح داده شد. در این قسمت ابتدا نحوه ثبت سرویس و صدور صورت وضعیت توضیح داده خواهد شد. به‌منظور ثبت سرویس از سرب‌گ اطلاعات روزانه، گزینه تعریف سرویس انتخاب شود، در این قسمت دو نوع سرویس، قابل تعریف است که عبارت‌اند از:
الف) سرویس عادی: مختص یک تاریخ مشخص است.
 در این قسمت هدف، تعریف یک سرویس عادی است. به همین منظور سرویس عادی انتخاب می‌شود که در این صورت پنجره زیر باز می‌گردد.

The screenshot shows a web-based application window titled 'Windows Internet Explorer'. The main content area displays a 'تعریف سرویس' (Define Service) form. At the top, there are navigation tabs: 'اطلاعات روزانه', 'اطلاعات کلی', 'گزارشات', 'امکانات', and 'خروج از برنامه'. Below the tabs, there are two main options: '۱. نمایش سرویس' (Display Service) and '۲. ویرایش سرویس' (Edit Service). The 'تعریف سرویس' form includes a 'مقصد' (Destination) dropdown menu and a 'تاریخ' (Date) dropdown menu. Below the form is a table with the following columns: 'شماره پیم', 'نوع اتوبوس', 'مقصد', 'تاریخ', 'ساعت', 'ایرابه', 'مسافر', 'رزرو', 'صحت', 'شرکت', 'تاریخ', 'تاریخ'. The table contains several rows of service data. Three arrows point to specific elements: 'ثبت سرویس' (Define Service) button, 'مشخصات سرویس' (Service Details) button, and 'قفل کردن سرویس' (Lock Service) button.

شکل ۲۸-۱- نمایش سرویس‌های موجود

گاهی باید سرویس موردنظر را قفل کرد (در شرایطی مانند بدی آب و هوا و یا مسدود شدن مسیر و...) تا سایر کاربران امکان عملیاتی مانند صدور بلیت، رزرو و... را نداشته باشند. سرویسی که قفل شده است، با علامت ⊖ قابل تشخیص است.

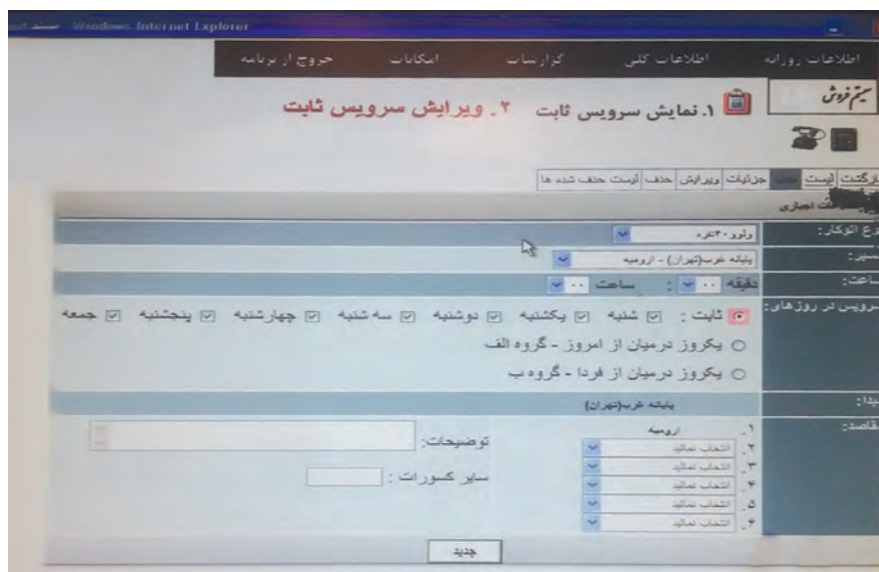
بعد از اینکه روی گزینه جدید، کلیک شد، پنجره صفحه بعد باز می‌شود.



شکل ۲۹-۱- ایجاد سرویس عادی

در مرحله تعیین قیمت‌ها، هزینه‌ها به صورت خودکار در مرحله تعیین قیمت‌ها، هزینه‌ها به صورت خودکار توسط نرم‌افزار کامل می‌شود. این هزینه‌ها هر سال برای تعریف سرویس ثابت از سربرگ اطلاعات روزانه، توسط سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای تعیین گزینۀ تعریف سرویس را انتخاب کنید. با انتخاب گزینۀ سرویس ثابت پنجره زیر باز می‌شود. و به شرکت‌های مسافربری ابلاغ می‌شود.

ب) سرویس ثابت: در یک بازه زمانی مشخص



شکل ۳۰-۱- ایجاد سرویس ثابت

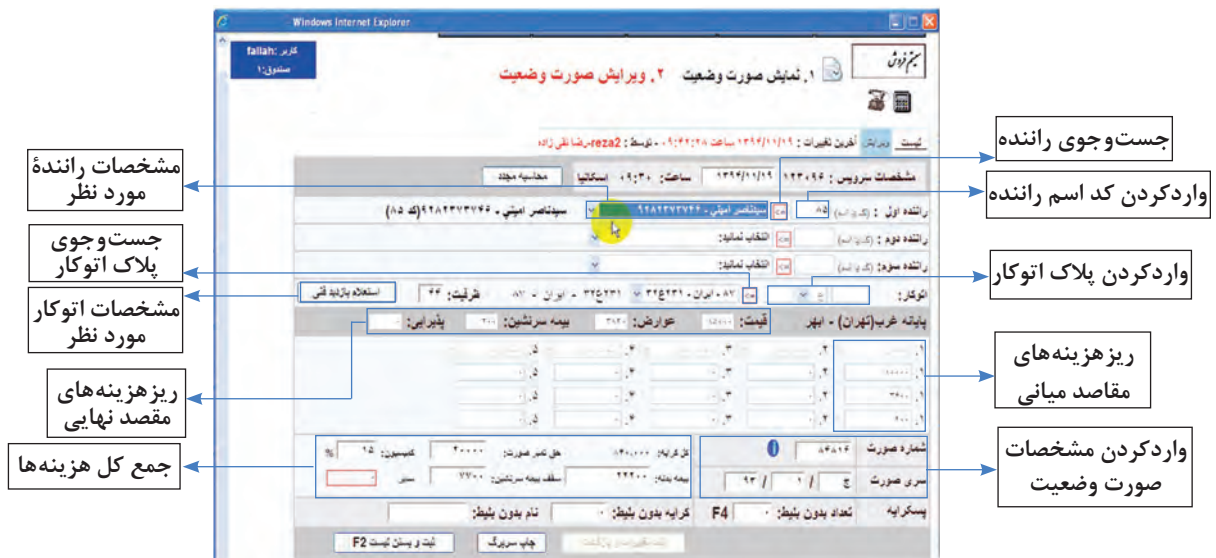
۲-۵- ثبت مشخصات در صورت وضعیت

به منظور ثبت مشخصات در صورت وضعیت، در سربرگ اطلاعات روزانه روی گزینه صورت وضعیت و سپس روی «بستن لیست» کلیک می‌شود. با کلیک روی گزینه فوق، صفحه زیر باز می‌شود، در این صفحه می‌توان سرویس مورد نظر را انتخاب کرد.



شکل ۳۱-۱- نمایش سرویس‌های موجود

بعد از انتخاب سرویس مورد نظر، پنجره زیر باز (مشخصات رانندگان و وسیله نقلیه در مراحل قبل در می‌شود. در این صفحه باید رانندگان و وسیله نقلیه نرم‌افزار ثبت شده است) انتخاب شوند.



شکل ۳۲-۱- ثبت مشخصات رانندگان و وسیله نقلیه



شکل ۳۳-۱. ثبت مشخصات در صورت وضعیت

پس از کلیک روی گزینه چاپ، این اطلاعات روی صورت وضعیت خام درج می‌گردد.

هنرجویان با حضور در کارگاه رایانه به گروه‌های ۳ نفره تقسیم شده، دو نفر در نقش متصدی و نفر سوم در نقش راننده ایفای نقش می‌کنند. مشخصات سرویس و صورت وضعیت را صادر نمایید (ثبت مشخصات راننده و وسیله نقلیه در مراحل قبل صورت گرفته است).

کار عملی



ارزشیابی مرحله چهارم

ردیف	مرحله	شرایط آزمون	نتایج مورد انتظار	استاندارد عملکرد	نمره
۱	صدور صورت وضعیت	زمان: ۲۰ دقیقه (برای هر هنرجو) در سایت هنرستان رایانه، چاپگر، نرم‌افزار صدور بلیت در اختیار باشد	- توانایی ثبت مشخصات و صدور صورت وضعیت - عدم توانایی در انجام موارد فوق	ثبت کامل مشخصات سرویس در نرم‌افزار بدون خطا براساس شرایط تعیین شده و ضوابط صدور بلیت و صورت وضعیت و چاپ آن بدون خطا در زمان تعیین شده	۳
				انجام موارد فوق به‌طور ناقص یا بیشتر از زمان تعیین شده	۲
				عدم انجام موارد فوق	۱

ارزشیابی شایستگی صدور بلیت و صورت وضعیت

<p>شرح کار:</p> <p>۱- کنترل و ثبت مدارک راننده ۲- کنترل و ثبت مدارک وسیله نقلیه ۳- ثبت سرویس و صدور بلیت ۴- ثبت مشخصات در صورت وضعیت و صدور آن</p>			
<p>استاندارد عملکرد:</p> <p>صدور بلیت و صورت وضعیت براساس ضوابط سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای</p> <p>شاخص‌ها:</p> <p>۱- قانون الزام (شرکت‌ها و مؤسسات به استفاده از اوراق بارنامه و صورت وضعیت) ۲- قانون و آیین‌نامه حمل بار و مسافر در راه‌های کشور و لغو پروانه فعالیت ۳- انطباق با دستورالعمل نحوه تهیه و تنظیم و دریافت بارنامه و صورت وضعیت توسط شرکت‌ها و مؤسسات حمل و نقل داخلی کالا و مسافر</p>			
<p>شرایط انجام کار:</p> <p>- محل آزمون: در محل پایانه‌های مسافربری و فروش بلیت - مدت آزمون: به ازای هر دانش‌آموز ۶۰ دقیقه (۳۰ دقیقه عملی - ۳۰ دقیقه کتبی) - اخذ آزمون به صورت انفرادی یا دو نفره</p> <p>ابزار و تجهیزات:</p> <p>- مدارک راننده و وسیله نقلیه - اوراق صورت وضعیت - نرم‌افزار صدور بلیت و صورت وضعیت - سخت‌افزار (رایانه و چاپگر)</p>			
<p>معیار شایستگی:</p>			
ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنجار
۱	کنترل مدارک و ثبت مشخصات مسافر و چاپ بلیت	۲	
۲	کنترل مدارک و ثبت مشخصات وسیله نقلیه	۲	
۳	کنترل مدارک و ثبت مشخصات راننده	۱	
۴	ثبت مشخصات سرویس و مشخصات صورت وضعیت چاپ مشخصات در صورت وضعیت	۱	
	<p>شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش:</p> <p>۱- کنترل دقیق مدارک وسایل نقلیه و رانندگان ۲- ثبت مشخصات مورد نیاز با رعایت اصول امانتداری ۳- انجام صحیح مراحل کار با حداقل نظارت کارفرما</p>		
	<p>میانگین نمرات</p>		
	<p>* حداقل میانگین نمرات هنجار برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.</p>		